

DE ARCHITECT

KOEN VAN SYNGHEL

VOORBIJ
DE EIGEN DREMPEL

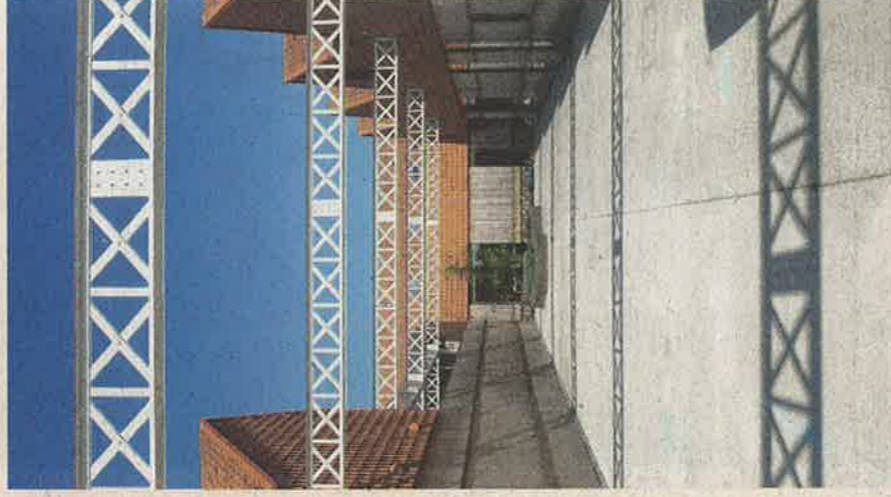
Ronse, industriestad, heeft na eeuwen nog altijd iets van een pioniersnederzetting. De stad groeide explosief aan het begin van de 20ste eeuw, met tentakels tot diep in de groene heuvels en glooiingen van de Vlaamse Ardennen. Fabrieken liggen op plekken waar je boerderijen verwacht. Maar de textielcrisis sloeg hier hard toe. Her en der liggen bakstenen blokken met nerveuze fabrieksdaken er werkeloos bij. Intussen lijkt het dieptepunt voorbij. Op een steenwoep van Henegouwen geldt hier nu het gezegde: *reculer pour mieux sauter*. De jarenlange achteruitgang en economische stilstand blijken een troef: een heus patrimonium gevrijwaard van afbraak of vervangbouw. Zo beleeft vandaag de oude industriële infrastructuur een tweede jeugd. Meer zelfs, dankzij de verbeelding van jonge architecten transformeerde één van die fabriekscomplexen tot een 'modelwijk', een valabel alternatief voor de verkavelingen die door de optelsom van de vele kleine, individuele 'droomhuisjes' als een schimmel het landschap sluipend opvreten.

Wat maakt het project Rodenbroek, ontworpen door Volt-architecten in samenwerking met Bert Michel en Pieter Vanderhoydonck, zo bijzonder?

In de eerste plaats dat zij samen met een paar moedige bouwheren de kwaliteiten erkenden en valoriseerden van een 19de-eeuwse textiel fabriek. Wie de kunststichting De Pont in Tilburg kent, weet dat textiel fabrieken uitmunten door hun open, flexibele plattengrond. Met hun typische daklichten op het noorden, de sheddaken, leveren ze genereuze verlichte ruimtes op, zelfs al zijn ze verstoken van één enkel raam. Rodenbroek ligt aan de rand van de stad Ronse. Dus ook aan de rand van het pittoreske landschap van de Vlaamse Ardennen en Le Pays des Collines. Door één van de lange, blinde bakstenen muren open te maken, openbaart het landschap zich nu letterlijk in het fabriekspan. Vijf woningen profiteren voluit van dat panorama; trouwens perfect georiënteerd op het zuidoosten.

**Vergelijk de
kwaliteit van deze
ruimte met de
ruimte met de
verkwiste vierkante
kilometers in
verkavelingswijken**

Wat dit project vooral voorbeeldig maakt, is de wijze waarop de zes woningen, één atelier en twee kantoorruimtes werden geschildt binnen de contouren van de fabrieksmuren. Hoe door selectief afbreken één centrale travee werd uitgelicht. De gietijzeren kolommen en stalen spanten die het ritme en de structuur van de fabriek karakteriseerden, werden niet vergooid. In elke woning zie je hoe de architecten op verschillende manieren oplossingen bedachten om onderdoor of langs die kolommen en dakspanten woonruimtes te organiseren. Geen woning is dezelfde. De ene houdt de vrije fabrieksruimte intact, de andere creëert verrassende parkoersen. Eén enkele woning plooit zich zelfs rond een patio, een miniparadijs voor mens, plant en diert.

Het project Rodenbroek in Ronse, ontworpen door Volt-architecten. © Wouter Van Vooren

Telkens is er één constante: de generositeit aan ruimte én, vooral, de uitzonderlijke overgangen tussen privé en publiek. Alle woningen geven uit op een centrale *koer*. Die binnenplaats, in feite een vrijgemaakte travee van de oude fabriek, heeft door zijn royale afmetingen veel weg van een straat. In het hart van het complex biedt ze een collectieve plek om te spelen, om een caravan te stallen, aan een fiets te prutsen...

Zonder schrik voor de forse schaal van de fabrieksarchitectuur karakteriseren de alom aanwezige rode dakpannen deze straat. Door de gevels op begane grond af te timmeren met ruwe planken behoudt deze buitenruimte het monumentale karakter van het fabriekspan, terwijl de houten lambrisering waarin onzichtbaar (tuin-)deuren en garagepoorten opgaan in openlucht de gezelligheid biedt van een huiskamer.

Vergelijk de kwaliteit van deze ruimte met de verkwiste vierkante kilometers in verkavelingswijken. Dan is het onbegrijpelijk waarom zo weinig wordt geïnvesteerd in semicollectief wonen. Rodenbroek, opgestart door een paar mensen, onzeker of ze genoeg partners zouden vinden om het project te schragen, liet een uitvoeringsdossier in casu uitwerken. Zonder eindgebruikers en concrete bouwprogramma's te kennen, werkten de architecten met respect voor de geest van de plek een sterk totaalbeeld uit dat genoeg vrijheid liet voor latere invulling.

Het resultaat is compact, energiebewust en heeft de ongedwongenheid van een boerderij. Rodenbroek toont dat wonen én architectuur niet stoppen bij de eigen drempel. Levenskracht vind je evengoed in goed ontworpen publieke en semipublieke ruimtes.

Koen Van Synghele schrijft tweeweeklijks over hedendaagse architectuur.